

Pěchota u nás a v cizině.

Nadporučík Karel Gruncel:

I.

Zákopnické čety u pěších praporů německé armády?

Nutný zákopnický výcvik německé pěchoty se koná každoročně u pěších praporů, u nichž jsou zřízeny zvláštní zákopnické kursy, které trvají nejvýše 4 neděle. Řízení kursů je svěřeno důstojníku pěchoty, který má odborný ženijní výcvik, absolvovaný u příslušného divisního ženijního praporu. Výcvik v kurse může trvat i méně podle uvážení velitele pěšího praporu. Program výcviku těchto kursů obsahuje tuto látku:

- a) přechody vodních toků,
- b) polní opevnění,
- c) budování překážek různých druhů a
- d) práce s trhavinami.

Kurs musí absolvovat postupně každý pěšák. Kurs obyčejně končí provedením velkého cvičení v praporu, při němž funguje z absolventů kursu sestavená zákopnická četa praporu, která má na starosti veškeré ženijní práce. Po absolutoriu kursu se vrátí vojini k svým rotám, ale zde brzy vše, čemu se v kurse naučili, zapomenou, poněvadž neprijdou již nikdy při normálním výcviku u polních rot s odbornými ženijními věcmi do styku. V poslední době se však začíná o tyto věci jevit větší zájem (viz Mil. Wochenblatt čís. 34 z roku 1935). Někteří němečtí vojenští odborníci poukazují na to, že pěchotě je potřebí lepšího a důkladnějšího výcviku v oboru ženijním, ba dokonce, že pěchotě je třeba dát organizačně zvláštní jednotky. V Mil. Wochenblattu čís. 34/1935 dává anonymní autor návrh, aby každý pěší prapor měl svou zákopnickou četou a podává i pozoruhodný nástin její organizace:

- a) Velitel čety — poručík nebo nadporučík pěchoty, absolvent odborného ženijního kursu,
- b) zástupce velitele čety — poddůstojník z povolání,
- c) 3 spojky na kolech,
- d) 3 poddůstojníci velitelé družstev,
- e) 3 jednotně organizovaná družstva po 13 mužích,
- f) 2 mechanici k opravám nástrojů a nářadí,
- g) 2 vozy na materiál s dvouspřežím,
- h) 2 jezdecké koně (pro velitele čety a zástupce).

K této organizaci podává též autor ještě několik doplňovacích návrhů:

a) Na vozech na materiál by bylo naloženo: 5 malých skládacích člunů, 30 kg trhaviny, trojnásobné množství ručních granátů pro každého muže ženijní čety (tříkrát větší počet, než je předepsán pro vojiny u polních rot), 5 kotoučů s ostnatým drátem, 10 kotoučů silného hradkového drátu na vybudování překážek proti obrněným autům v osadách a na komunikacích, 10 min a bohatý ženijní materiál (sekyrky, lopaty, pily) mimo normální nosnou ženijní výstroj. V čas potřeby by se přidělila zákopnické četě též kola, aby byla co nejvíce pohyblivá.

b) Výstroj mužstva: Každý muž zákopnické čety by měl mít jen lehký hlídkový ústroj. Batohy mužstva čety by se naložily na lehké nákladní auto velitelství praporu.

Výzbroj: každý muž karabinu, plynovou masku, 2 ruční granáty a nosný ženijní výstroj. V každém případě by bylo nejlépe, aby družstva čety byla vybavena týmiž zbraněmi, jako pěší družstva, tedy každý muž karabinou a každé družstvo lehkým kulometem. Kdyby zákopnické čety nebylo použito k odborné práci, mohlo by ji být použito v boji jako normální čety, ovšem za předpokladu, že by měla touž organizaci jako pěší četa. Autor článku v M. W. nás seznamuje s dalším pozoruhodným návrhem.

dát zákopnické četě u pěších praporů jakožto dopravní prostředek kola. Velitel praporu by měl také konečně jednou k dispozici rychlou jednotku, které by se dalo velmi dobře použít: když by neměla speciální úkol ženijní, mohla by být zesílena četou kulometů (pravděpodobně miněno naloženou na motocyklech), čímž by vznikl oddíl, jehož by se dalo s výhodou použít při zajištění. Kromě toho by se dalo této čety na kolech použít k průzkumu pochodové cesty. Ježto by četa měla značný náskok, mohla by vykonat skutečně velmi mnoho užitečných prací (hledání přechodů přes vodní toky, vybudování lávek z nalezeného materiálu, průzkum brodů atd.).

c) Co se týče vlastních ženijních úkolů, vypočítává autor, jaké práce za různých období boje by mohla taková pěchotní „ženijní“ četa konat:

1) Za pochodu: nejnnutnější úpravy komunikací, stavbu lávek, vyhledávání minových polí,

2) Za útoku: odstraňování překážek a minových polí, stavbu lávek přes široké zákopy a granátové jámy k umožnění přejezdu těžkých doprovodných zbraní pěchoty (kulometů, minometů, děl).

3) V obraně: vybudování minových polí. V obraně by měla četa velmi mnoho úkolů: pomáhat a radit pěším rotám při vybudování opěrných stanovišť (plán zákopů, překážek, úkrytů a p.), vybudovat pozorovatelnu a úkryt velitele praporu. Při obraně osad a lesů by jistě konala výborné služby (úprava sklepů v osadách, utvoření průsektů v lesích atd.).

4) Při zdolávání důležitých odporů. Zde by bylo mnohdy použití zákopnické čety velmi vítané a nutné. Při dnešním moderním způsobu boje na široké frontě bude pěchota až příliš zaměstnána palbou, aby se mohla zaměstnávat se všemi na pohled malichernými, ale mnohdy velmi důležitými překážkami. Zde by měla zákopnická četa pěchoty rozsáhlé pole působnosti: ničení překážek, různého druhu mostů, minových polí atd.

5) Pronásledování: Zákopnické čety na kolech by bylo lze účelně použít, neboť při pronásledování bude mít prapor v cestě jistě dosti překážek, jimiž se nepřítel bude snažit zdržovat postup pronásledovatelů.

6) Boj o vodní toky. Zákopnická četa by měla opět mnoho možností: postarat se o převoz praporu na skládacích člunech nebo na prostředcích v místě nalezených, postavit, bylo-li by třeba, výpomocnou lávku pro prapor, vyhledat výhodné místo pro přebrození atd.

Jak vidět, zasluhuje německý návrh pozornosti. Při dnešních způsobech boje, kdy bude použito spousty různých prostředků, bude asi stěží možno požadovat od pěšáka, aby si vždy a ve všem dovedl sám pomoci. Nebude mít k tomu vždy potřebných prostředků. Z toho je zřejmo, jak všestranně by se dalo u praporů těchto čet použít. Tyto čety by byly organickou součástí praporů pěchoty.

II.

Rakouské názory na použití tanků v boji a na obranu proti nim.

(Podle článku gen. děl. rakouského spolk. vojska Eimannsbergera, uveřejněného v Mil. Wochenblattu čís. 39 ze dne 18/4 1935.)

I. Použití tanků v boji.

Názory o použití tanků v boji byly za světové války poměrně dosti jednotné. V prvním desetiletí po válce se tyto názory velmi od sebe lišily, ale dnes lze mít za to, že jsou opět jednotné. Použití tanků v boji má dnes dvojí formu, které odpovídá též různá konstrukce tanků: tank je dnes jednak pomocníkem pěchoty za útoku, jednak tvoří organizačně samostatné jednotky, schopné samostatného úkolu a mající značnou útočnou sílu. Velmi jednoduše a jasně vyřkl správný názor na použití tanků v boji kterýsi Angličan, který napsal: „Méně dobrá a méně vyzbrojená armáda, armáda „po-

locivistů“, bude v příští válce snadno zničena tím, že ji napadnou z týlu a z boku jednotky tanků, které budou pracovat buď samostatně nebo ve spojení s jinými zbraněmi. Armádu dobře vyzbrojenou, vycvičenou a ukázněnou bude možno zničit jen tehdy, prorazíme-li nejprve její frontu jednotkami tanků.“

Tyto věty zasluhují podrobného rozboru: Angličané a Francouzi počítají dnes ještě s tím, že průlom fronty budou provádět divise, jimž budou přiděleny prapory tanků (ke každé divisi 1 prapor). Neboli v tom případě by bylo možno počítat s tím, že na 2 km fronty by útočilo maximálně 50 tanků, t. j. 25 tanků na běžný kilometr.

Ovšem tam, kde by šlo o hlavní úsilí, lze počítat s tím, že by útok prováděl celý pluk tanků, neboli na frontu 1 km útočilo by 50 tanků! O taktickém použití rychlých tanků se názory odborníků velmi rozcházejí. Jisto však je, že první sled útočících tanků musí proniknout do postavení nepřítele co nejrychleji a že se tudíž nemůže řídit rychlostí pěchoty, které tanky doprovází.

Tato rychlost tanků, kterou gen. Eimannsberger nazývá taktickou, nebude se nikdy shodovat s maximální rychlostí, kterou tankům dal konstruktér a bude vždy nižší z těchto důvodů: velitelé tanků budou nuceni pozorovat terén, jimž projíždějí, vyhýbat se nástrážným minám a různým umělým i přirozeným překážkám; podle toho budou dirigovat své řidiče tanků. Velikých rychlostí tanků, o nichž se dnes tolik píše, bylo sice dosaženo při zkouškách, ale za nejprůzračnějších podmínek, v terénu bez překážek, na cvičištích, za nejlepších podmínek pozorovacích a p.

Gen. Eimannsberger míní, že v boji nedosáhnou tanky větší rychlosti než 15 km/h (byť i byly sebe rychlejší), tedy rychlosti, rovnající se ruchu klusajícího koně. Tanky v úloze doprovodné zbraně pěchoty potřebují podpory hlavně od silného dělostřelectva a letectva. Daří-li se útočnému sledu tanků průlom fronty, musí vlastní dělostřelectvo umlčovat nepřátelská děla a známá palebná postavení protitankových zbraní. Leto musí být za útoku vlastních tanků neustále ve střehu, aby mohli okamžitě umlčet svými prostředky náhle protitankové zbraně, objeví-li se znenadání.

II. Protitanková obrana.

Prostředkem aktivní protitankové obrany jsou především protitankové zbraně. Názvem účinná protitanková zbraň je třeba rozumět takovou zbraň, u níž stačí 1 zásah k tomu, aby vyřadil lehký nebo střední tank z boje. Z toho je zřejmo, že to budou zbraně větší ráže, od 37 mm výše. Vzhledem na účinek střel je pravděpodobno, že se k účinné obraně proti tankům budou nejlépe hodit pěchotní doprovodná děla ráže 47 mm. Je sice pravda, že dnešní některé kulometry velké ráže, používající průbojných střel (Sm—K) prostřelí i značně tlustý pancíř na dosti velikou vzdálenost, ale přece jenom účinek střel kulometů nedostačuje. Mimo to tyto kulometry mají příliš velkou váhu a není možno, aby byly obsluhovány jen 1 mužem. Zdá se tudíž, že účinná obrana protitanková bude spočívat na bedrech doprovodných pěchotních děl. Dnešní pokusné typy pěchotních děl však mají ještě značnou váhu v palebném stanovišti, od 250 kg do 450 kg. Všeobecně lze říci, že počet těchto děl bude musit býti značný, aby byla zabezpečena účinná protitanková obrana. Generál Eimannsberger soudí, že průměrně lze počítat s 1 dělem na 3 útočící tanky. Ježto normálně na kilometr fronty bude útočit 25 tanků, vysvítá z toho, že by pro účinnou obranu protitankovou bylo zapotřebí 8 děl. Počítáme-li, že normální úsek pěší divise v obraně je 8 km, přijdeme k tomu, že by pro účinnou protitankovou obranu potřebovala pěší divise 64 těchto děl, tedy počítá na dnešní poměry neobyčejně vysoký.

A nyní další velmi důležitá otázka: Jak bude takticky řešena protitanková obrana?

Dosud existují dva názory na řešení této otázky:

a) Někteří odborníci míní, že protitankové zbraně je třeba účelně rozčlenit do šířky a do hloubky v celém obranném postavení.

b) Jiný názor: V obranném postavení je třeba všechny protitankové zbraně shromáždit na jednom místě a teprve tehdy je zasadit na určitém úseku fronty, hrozí-li útok nepřátelských tanků. Tento názor považují mnozí za správnější než druhý, poněvadž odpovídá staré zásadě: Co nejvíc zbraní v těžišti obrany anebo té části fronty, na níž je veden útok nepřátelských tanků. Který z obou názorů se zdá lepší, vidíme z dalších úvah gen. Eimannsbergera. Je vidět, že by divise měla mít oddíl protitankových děl, které by měl v ruce přímo velitel divise. Podle dřívější kalkulace by musil mít takový divisní oddíl asi 60 protitankových děl. Je přirozené, že by musil mít ještě kulomety k své ochraně. Co se týče transportu, bylo by nejlépe, aby úděla byla tažena malými traktory. K palbě by musila být ovšem děla odkolesněna. Měla-li by divise zaujmout někde obranné postavení, mohl by velitel oddílu protitankových děl důkladně prozkoumat terén a určit si směry a místa, odkud lze pravděpodobně očekávat útok tanků, a zároveň vyhledat si již předem palebná postavení svých baterií. Normálně, t. j. když by nehrozilo nebezpečí útoku tanků, byl by oddíl shromážděn skrytě za frontou. Jakmile se zjistí u nepřítele přípravy k útoku tanků (ten bude proveden téměř vždy za svítání), dopraví se protitanková děla do palebných postavení teprve těže noci před útokem (nikdy dříve, aby bylo využito momentu překvapení odporem protitankových zbraní). Každé zasazení oddílu protitankových děl by musilo ovšem být již předem plánovitě a kriticky uváženo a připraveno.

Každý mohutnější útok za použití tanků je vybudován na zásadě: Překvapit! Útočník podnikne jistě vše možné, aby překvapení dosáhl. Nepodaří-li se mu to, může s jistotou očekávat vážné ztráty od připravených obráncových zbraní jak pozemních, tak i vzdušných. A proto není-li možno obránce útokem tanků překvapit, je lépe od útoku tanků upustit vůbec.

U obránce by zase bylo velmi nesprávné, aby oddíl protitankových zbraní zaujal své palebná postavení ihned, jakmile se zjistí nějaké přípravy útoku tanků u nepřítele. I obránce musí hledět využít momentu překvapení a utajit zamýšlené použití protitankových děl co nejdéle. A nyní, v kterém obranném pásmu bude třeba hledat palebná postavení protitankových děl?

Poněvadž je třeba, aby palebná postavení protitankových děl byla nějakým způsobem zajištěna, měla by tudíž být za pěchotou, tedy asi v pásmu mezi postavením pěchoty a dělostřelectva. Toto řešení by bylo sice uspokojivé, ale jen pro divisní dělostřelectvo, nikoli pro pěchotu, poněvadž by protitanková děla zasáhla již pozdě, když by již tanky pronikly postavením pěchoty. Lze říci všeobecně, že takový druh obrany není téměř možný. Uvažujme však ještě dále: Je jisté, že se útočník bude snažit hned na počátku útoku, aby byl v převaze. Je možné, aby se při vyrazení tanků k útoku teprve zasazovala protitanková děla, umístěná někde za pěchotou? Gen. Eimannsberger tvrdí, že by z protitankových děl, které by v tomto velmi choulostivém okamžiku byly přemístovány do svých palebných postavení, byť i předem vyhlédnutých, došly asi jen trosky. Leč i kdyby se jim snad podařilo z tohoto přemístování uniknout pozorování a působení útočnickova dělostřelectva a letectva, přece jenom nutno uznat, že tanky budou jistě rychlejší a napadnou protitanková děla v okamžiku jejich přemístování.

Z těchto úvah plyne závěr: Jediný a správný způsob protitankové obrany záleží v tom, že rozdělíme protitankové zbraně mezi jednotky pěchoty a umožníme pěchotě přímou aktivní obranu proti tankům podle potřeby. Kdybychom dali každému polnímu praporu baterii protitankových děl o 6 dělech, měli bychom v celé divisi celkem 54 těchto děl. Mimo to bychom mohli dát veliteli divise ještě zvláštní a přímo jemu podléhající oddíl protitankových děl o 3 bateriích, takže v celé divisi by bylo celkem $54 + 18 = 72$ protitankových děl, a tento počet by stačil pro normální obranné akce podle dříve učiněné kalkulace. Na důleži-

tých a ohrožených místech fronty by bylo též možno organisovat samostatné pluky protitankových děl o 9 bateriích.

Podle mínění gen. Eimannsbergera má toto řešení protitankové obrany značné výhody. Nejdůležitější výhoda záleží v tom, že pěchota, která byla dosud proti tankům téměř zcela bezbranná, dostane velmi účinné protitankové zbraně. Kde bude pěchota bojovat nebo odpočívat nebo pohybovat se, tam bude i místo protitankových děl. V obranném postavení pěchoty budou protitanková děla rozmístěna do šířky a do hloubky, aby se navzájem mohla podporovat. Podaří-li se pak snad někde útočícím tankům proniknout do obranného postavení, narazí jistě na svém dalším postupu na účinný odpor protitankových děl rozmístěných do šířky (působících bočně) i do hloubky (děla u zadních sledů pěchoty).

Jedinou snad nevýhodou tohoto řešení (rozdělení protitankových děl na jednotky pěchoty) vidí gen. Eimannsberger v tom, že by děla jednou takto již přidělená nebylo možno v čas rychlé potřeby soustředit, na př. při útoku velkých jednotek tanků, s nimiž bude nutno u velkých moderních armád vždy počítat.

Když se již jednou na celém úseku podaří mohutným útočným sledům nepřátelských tanků současně prorazit za mohutné podpory dělostřelectva a letectva, nebude již mít divise času ani příležitosti k tomu, aby učinila změny v učenění svých jednotek. Zde se teprve ukáže, do jaké míry a jak účelně byla připravena obrana. Více nelze dělat.

Je samozřejmé, že jako všechny síly, tak i protitanková obrana je vydávána nebezpečí opotřebování a že tedy také jednou vezme za své, hlavně bude-li nepřítel zasazovat proti obrannému postavení stále nové sledy útočících tanků. Tyto opětovné útoky budou velmi nebezpečné hlavně pro svou rychlost, která bude podmiňovat též rychlá a překvapující rozhodnutí. Jediným prostředkem obráncovým proti tomu budou zálohy: bude nutno, aby se úspěch nepřítele nešířil dále do šířky a do hloubky. Tomu zabrání divise, které zaujmou druhé obranné postavení za frontou, na vzdálenost asi 12hodinného pochodu. Mimo to musí být u obránce pamatováno na zesílené divise dalšího sledu k ucpání vzniklých mezer a na divise útočných vozů určených k protiútokům.

Tolik o obraně protitankové.

Na konci svého článku podotýká gen. Eimannsberger, že přes všechny ohromné pokroky v armádách zůstává přece jenom pěchota nejdůležitějším činitelem armád. Na ní bude záležet i příště vše a podle jejich schopnosti a výkonnosti bude se řídit i vše ostatní.

III.

Nové švédské doprovodné dělo.

Světověznámá švédská zbrojovka Bofors zkonstruovala nové doprovodné dělo, poruhotné tím, že má 2 hlavně, jednu pro normální úkoly palebné ráže 81 mm, druhou pro střelbu protitankovou ráže 37 mm. Závěr, lafeta, odměrové a náměrové řídicí je pro obě hlavně společné. Obě hlavně je možno velmi jednoduše zařízením rychle vyměňovat. Dostřel z hlavně ráže 81 mm je od 160 m do 6000 m, z hlavně ráže 37 mm až 7100 m. Počáteční rychlost střely u první hlavně je 320 m/vteř., u druhé 800 m/vteř. Dělo má mnoho nových konstruktivních podrobností. Spodní lafeta spočívá na kolech. Chobot je vytvořen 2 vysouvateľnými nohama, které mají na svých koncích malá rydla. V přední části obou noh jsou sedátka (pro mířiče a střelce). Do obou noh lze zasunout kovové ojky pro dopravu děla jednospréžím. Obsluha u děla je chráněna štítem.

Dělo může být dopravováno buď složené jednospréžím nebo rozložené, a to buď na 6 jednotek nesených soumary, nebo na 12 jednotek nesených mužstvem.

Váha děla v palebném postavení: 450 kg.

Myšlenka použít děla s dvoji hlavní různé ráže je však ještě sporná. Jsou tu hlavně obtíže taktického rázu. Mnozí odborníci míní, že palebné úkoly nelze tak snadno

spojoval a že z důvodů takticko-střeleckých je lépe, je-li pro úlohy doprovodné určena jedna zbraň a pro boj proti tankům zbraň druhá. Naproti tomu někteří odborníci souhlasí se řešením popsaného švédského děla Bofors a poukazují na to, že lze tím zjednodušit organizaci, poněvadž oba úkoly může řešit totéž dělo a tatáž obsluha. Je přirozené, že teprve připravované pokusné střelby ukáží, do jaké míry je popsaná konstrukce výhodná. Fotografie děla Bofors 81/37 lze vidět v Mil. Wochenblattu čís. 38, sloupec 1513 z r. 1935.

— c1:

Ulehčení výstroje u holandské pěchoty a motorisace bojového trénu.

Roku 1931 byla zřízena v holandské armádě zvláštní komise, podléhající přímo vrchnímu velení armády a mající za úkol studovat možnosti, jak by váha výstroje a výbroje holandského pěšáka byla snížena aspoň na 25 kg. Zkoušelo se naložit aspoň část výstroje a výbroje pěšáků na vozy bojového trénu, který byl částečně motorisován.

Holandský „De Militaire Spectator“ nyní oznamuje, že ona komise skončila své práce a návrhy předložila ministerstvu války a to že vypracovalo již směrnice. Podle nich se dělí ústroj pěchoty na 3 druhy:

- a) pochodový ústroj, který musí nést pěšáci na pochodu za všech okolností;
- b) válečný ústroj, který se veze za pochodu na vozech s koňským potahem a který teprve před bojem mužstvo odebere. K tomuto ústroji patří: ruční granáty, spojovací a signální materiál, lehké kulomety, polní náčíní, dále zbraně, jichž není přímo za pochodu třeba (vyjma protitankové kulomety) a konečně i část pěchotního střeliva. Válečný ústroj si odebere mužstvo s vozů teprve na rozkaz, a to nikdy dříve než na počátku přibližování a při zaujetí obranného postavení. Z dotace střeliva pěšáka patří 60 nábojů k pochodovému ústroji. Tento počet může všeobecně dostačovat i pro válečný výbroj, poněvadž hlavními zbraněmi v boji pěchoty jsou kulomety a pušky je toliko doplňují; c) zbytek výbroje a výstroje, který zůstává co možná nejdéle na autech a vydá se mužstvu, jen je-li toho třeba. Velitel divise, brigády nebo samostatného útvaru nařizuje v rozkaze pro pochod, zda se součástí za b) a c) naloží všechny na vozy nebo zda se některé pro pochod ponechají mužstvu. Rozhodnutí otázky závisí na ročním období, na délce pochodu a na účelu pochodu (normální, úsilný atd.).

Až dosud byla váha veškerého výstroje a výbroje holandského pěšáka 31 kg. Novými nařízeními se tato váha zmenšila pro pochod na 23,5 kg (bez pláště), event. na 22 kg (torba naložena na vůz). Holandský „De Militaire Spectator“ označuje tyto reformy za počátek důkladné reorganizace celé holandské armády. Nejdříve budou motorisovány trény u všech útvarů.

Bylo dokázáno při cvičeních, že dopravní kolony s koňským potahem jsou pomalé a že tvoří příliš dlouhý proud a tím poskytují i dobrý cíl letectvu. Bude-li trén u všech útvarů motorisován, bude zvýšena jeho pohyblivost; při leteckém náletu může se motorisovaný trén rychle rozdělit na malé jednotky s velkými vzdálenostmi a zvýšit rychlost.

Reformy budou vyžadovat ovšem značného počtu motorových vozidel. Z toho důvodu byla též od 1. ledna 1936 dosavadní holandská výcviková automobilní rota rozšířena na automobilní oddíl s velitelstvím a 2 výcvikovými rotami. „De Militaire Spectator“ srovnává nynější stav trénu u pěšího pluku se stavem po reorganizaci: Až dosud má trén holandského pěšího pluku 93 vozů s koňským potahem a 194 koní. Budoucně má však mít 38 aut, 64 vozů s koňským potahem a 136 koní.

Nadporučík děl. Karel Gruncel:

Zkušenosti s tanky u pěchoty v manévrech britské armády r. 1935.

Otázka podpory útočící pěchoty tanky není dosud úplně vyřešena. Nové zkušenosti byly získány na manévrech britské armády počátkem září 1935.

Manévry se konaly v prostoru západně od Petersfieldu, kde je terén typicky „anglický“, pahorkatina rozervaná četnými údolíčky, úzká pole, hojný porost, tedy velmi příznivý terén pro pěchotu, zato však méně příznivý pro pohyby útočných vozů.

Soupeři v manévrech byly 2 divise: První divise pod velením generálmajora Kennedyho byla v obraně, druhá pod velením generálmajora Warella v útoku. Tato divise měla 2 pokusné pěší brigády (5. a 6.), 2 prapory tanků (2. a 4.), jichž mělo být použito k spolupráci s útočící pěchotou. 1. divise měla dosti času, aby obsadila a dobře vybudovala obranné postavení, které bylo asi 5½ km hluboké. K zajištění hlavního postavení byly předsunuty přední stráže v síle 2 praporů (od každé brigády jeden).

Zasazení sil útočící divise bylo velmi účelně voleno, podle šířky a hloubky obranného postavení, a postačovalo na čelní útok. Ale pro obránce zase bylo nemožno hájit takový úsek před útokem tanků, poněvadž měl k použití celkem 48 protitankových děl, tedy asi 5 děl na 2½ km. K doplnění protitankové obrany byly nasazeny protitankové miny. Každá pěší brigáda však měla jen asi 400 nástražných min. Obránce neměl do poslední chvíle jistoty, z kterého směru zasadí útočník své tanky, zda obránce odolá čelnímu útoku, zda snad nebude přinucen zaujmout obranné postavení zcela jiným směrem, bude-li veden útok na bok obranného postavení.

Při těchto manévrech šlo však o útok čelní. Uvidíme nyní, zda obrana vyhovovala čelnímu útoku pěchoty, s kterou společně pracovaly útočné vozy.

Útočící 2. divise narazila zprvu na přední stráže průzkumnými jezdeckými oddily. Tyto oddily se však nestaraly o nic jiného, co nesouviselo přímo s bojem, a také z výsledku jejich neúplného hlášení usuzoval gen. Warell, že má proti sobě prozatím jen dva polní prapory. Rozhodl se na ně útočit oběma brigádami, aby rychlou akcí získal čas pro event. další operace. Neboli — gen. Warell se přesvědčil zase o tom, co za světové války stálo téměř vždy mnoho životů: při útoku pěchoty se vždy vymstí překotný spěch v jejím zasazení a obyčejně končí pomalým, ztíženým postupem a těžkými ztrátami.

V tomto případě se přímo nabízelo zasazení lehkých tanků, které jsou normálními těžkými kulomety nezranitelné a jsou způsobily poměrně rychle zjistit o jaké síly proti nim jde, anebo je i bez další pomoci zdolat. Oba velitelé útočících pěších brigád žádali, aby jejich útok byl podporován tanky, ale velitel divise jim tuto podporu odepřel. Chtěl si zjevně uchovat tanky pro rozhodující operaci. Počítal s rychlostí a snadností, ale vymstilo se mu to. Nepočítal zřejmě vůbec s tím, že proti sobě má jen prozatím slabší předsunuté přední stráže. Již s rozčleněním obou svých brigád ztratil nejméně tři hodiny. Kdyby býval zasadil proti zjištěným dvěma praporům jen své rychlé tanky, byl by získal čas. Snad někdo namítne, zda by bylo účelné zasadit tanky, které se mají šetřit na hlavní úsilí. Lepší a účelnější je zasadit tanky na takovém místě, kde zmohou rychle mnoho a bez těžkých ztrát, než ztratit čas pro rozhodný útok. Je též snad otázka, zda by ve skutečnosti měl tento útok bez doprovodu tanků úspěch. Nesmíme však zapomínat, že oba předsunuté prapory v úloze předních stráží útok nečekaly, neboť to neodpovídalo ani jejich úkolu. Měly jen útok hlásit a pak ustoupit. Útok obou pěších brigád byl proveden na obráncovy přední stráže pod ochranou umělé mlhy. Aby však umělá mlha byla účinná, musila být hustá. Ale dosažení požadované hustoty na šířce fronty 1000 m vyžadovalo spousty speciálního střeliva, mnohem více, než byla celá dotace u divisního dělostřelectva. Při tom však bylo zakázáno použít veškerého střeliva s dýmotvornými látkami, jež byly u divise k dispozici, poněvadž se mělo počítat s ním i v dalších údobích boje.

Z toho plyne, že tu nebylo správně kalkulováno s použitím umělé mlhy resp. s dýmotvorným střelivem. Použitím umělé mlhy se cvičení pro první den skončilo. Pokračování v útoku bylo druhý den časně ráno. Útok měl být doprovázen lehkými tanky a veškeré přípravy byly vykonány s velikou pečlivostí a tanky byly zasazeny v nejprůhodnější terénu. Útok podnikla čerstvě zasazená brigáda s 2 prapory v 1. sledu. Každému praporu byla přidělena rota tanků.

Bylo brzy patrné, že současné použití pěchoty a tanků k útoku nebylo správně voleno. Podmínky pro zdárný útok pěchoty a tanků jsou velmi rozdílné. Tanky potřebují světlo, den (a nikoli soumrak nebo časně jitro, když je ještě přítmi), aby jejich pozorovatelé a střelci mohli pozorovacími šterbinami něco vidět. Pěchota zase potřebuje šero, aby co nejdéle zastřela nepříteli veškeré své pohyby. Pěchota si přeje co možná hustou pohyblivou palebnou přehradu, za níž postupuje, aby se rázem vrhla na nepřítel a znemožnila mu jakékoli použití zbraně, když jej přešla palebná přehrada. Tanky chtějí postupovat za dýmovou clonou, aby se znemožnila přesná palba protitankových zbraní. Pěchota bojuje nejraději v hodně členitém terénu, který je však zase pro tanky velmi obtížný.

V tomto případě byly sice tanky zasazeny na nejprůhodnějším místě a též dělostřelecká podpora byla výhodná. Před útočícími tanky byla vytvořena umělá mlha, ačkoliv jí vítr nebyl příliš příznivý. Naopak — nesprávného použití umělé mlhy využily protitankové zbraně obráncovy. Na jednom místě byla nalezena skupina 7 protitankových zbraní, které byly na jedné straně dobře skryty, ale na druhé straně proti tankům měly znamenitý výstřel. Ztráty tanků byly veliké. Na jednom úseku bylo vyřadeno z 18 tanků 10, na druhém z 6 — 4.

Ještě větší ztráty měla pěchota, poněvadž se jí nepodařilo zničit nebo alespoň umlčet na nějaký čas kulometná hnízda obráncova.

Za tohoto útoku se ukázala zřetelně velká nevýhoda tanků pracujících s pěchotou. Obránce podrobným a velmi pečlivým průzkumem si již předem určil úsek, v němž by mohly nejpravděpodobněji tanky útočit. Na tento úsek připravil soustředění 6 baterií, které bylo spuštěno 2 minuty po zahájení útoku. Účinek byl znamenitý, poněvadž palba seděla jak na útočících sledech tanků, tak i na pěchotě. Ztráty ve skutečnosti by byly veliké. Před útokem tanků předcházela ještě na levém křídle útok jedné pěší brigády — bez všeliké podpory. Ale do postavení obráncova se nepodařilo proniknout vůbec.

Z obou praporů tanků byly zasazeny do útoku 2 roty.

Z jediných manévřů nelze si ovšem vyvodit definitivní poučení. Jistě by manévry měly zcela jiný ráz, kdyby do útoku byly zasazeny tanky střední a těžké, neboť podmínky pro použití jich jsou úplně odlišné, než je u tanků lehkých.

Není také zcela stejná věc podpora útočících tanků a pěchoty dělostřelectvem. I nejlepší dělostřelecká podpora tanků není nikterak ku prospěchu pěchotě, která tanky doprovází a obsazuje terén jimi dobytý. Podmínky pro útok tanků a útok pěchoty jsou velmi odlišné (světlo, terén, průběh útoku atd.). Kompromis mezi oběma útočícími složkami má rovněž mnoho nevýhod. Společný útok pěchoty a tanků má příliš ztrnulý ráz. Pěchota nemá možnosti plně využít terénu, a pracuje-li společně s tanky, musí se zříci nejpůsobivější taktické výhody — překvapení.

Spolupráce tanků s ostatními zbraněmi je rovněž velmi obtížná. Obtíže vzájemného spojení tu vynikají na prvním místě.

(Podle „Army, Navy and Air Force Gazette z 19. IX. 1935 — článek kpt. britské armády Kennedyho „The Aldershot Command and the Infantry Tank.”)